
Maris

by László Nagy

Jelenkor [The Present Age], vol. 1, no. 1, pp. 7–10, November, 1917, Budapest

Translated by Hattula Moholy-Nagy, translation corrected by Levente Nagy and George Bisztray, final edit by Oliver A. I. Botar.

The factory was close to the butcher shop, and if the girls came, we stood in the doorway, our aprons and our caps beautifully white, we were really some handsome. A lot of girls flirted with us and we talked with them and teased them.

Once a really good-looking girl with a polka-dot head scarf came for some meat, and as I'm joking with her—the owner wasn't there, he wouldn't have approved—well, I see that Jóska's staring at her. I think to myself, "Let 'im look, he can look all right!" But as the girl is saying that she needs a thick cut of sirloin for a roast and not to give her make-weight, well, if he doesn't shout across the room, "Come to me, my chickadee, here's the best cut for a roast." The girl laughs at him—she really was a pretty pink—and turns to him, "Well, where is it?" I get mad at him for interfering with my fun, this is no way to behave, but I don't

show it. I ask, "What's your name, little girl?" "Not telling," she says. "You can't make me." But she's blushing and she laughs. "Well, what is your name?" I inquire, but she just giggles. "What's it to you, what good will it do you?" she taunts. "But let's hear it!" Finally she blurts out that she's Maris. This pleases me because it's a pretty name. I told her, too. Jóska also grins, then sulks and I see him pulling the ring off his finger. So, I think, this sure is going well, but I say nothing. I could almost picture his wife, such a withered sort. No wonder.

As Maris paid, both of us looked to see which way she headed. Well, she lived just across from here. Going home, she swayed like a hollyhock. As she reaches her gate, she turns, looks back, and glows. I really fancied her. So did Jóska. We both exchanged smiles with her from the doorway, but as she vanished we stared each other down as mad as two stags. Though we usually did, we didn't discuss this girl.

The next day as Maris chooses among the marrow bones—just then Jóska's in the cold room—I whisper to her to be at the corner by the vacant lot at eight o'clock that evening. "Can't"—she pouts—"only at quarter after nine." Then Jóska comes, eyeing us suspiciously, wondering what we could've been talking about, carrying a large side of veal on his shoulder and brushing it against Maris out of fun. She says angrily, "Can't you watch out?" At which the blockhead is completely crestfallen. As I recall, I was pleased at this. As the girl left, Jóska watched me rather than her. I felt his eyes burning.

We had a lot to do 'till evening. We moved a new ice-box into the pantry and we got miserably hot. Jóska kept his distance, saying very little, and as we're about to screw the lead panel into the wall, as I was bent over, I happened to glance up and saw that he held it like he wanted to drop it on me. Thanks a lot, I thought—four hundred pounds—and quickly jumped away from underneath and grabbed the other side of it. Jóska looks at the ground darkly and gives a little cough: "So, you got scared, what?" At half past seven he asks me to go over to their place to talk a bit, but he lives far and I was worried that I wouldn't be able to get back by nine fifteen, so I said no. "Let's go to Horváth's for a spritzer instead." That he didn't want to do. The courtyard's too dusty at Horváth's. Let's just go to his place. I keep saying, "No, no." He looks at me. "You're meeting with Maris!" he says suddenly, like a detective. "No, no I'm not!" I say suddenly, not really knowing why I'm lying. "No?" he shakes his head. "Well, see ya." With this he left. I shrugged my shoulders, but by no means liked the matter. Even as I was with Maris, I wondered why he'd be so damned smitten by this girl.

At a quarter after nine Maris was there at the corner in her head scarf. I would've preferred her to be bare-headed, but she said she preferred it so. Well, so be it. I proposed that we go to the Green Hunter to jump around a bit, but she wasn't for it, so we headed over to Horváth's. A couple of train cleaning women and conductors were there talking way too loudly. We just kept sipping our wine quietly, maybe three bottles worth. Suddenly Maris says, "Look, what beautiful blonde hair," and pointed to a woman with really ugly yellow hair. "You think it's pretty? It's dyed for sure, look at how rusty and dark the roots are," I say. "Yours is prettier for sure. Let me see," and I want to look, but she grabs her head. "Boy, are you worried about you hairdo!" But from under the scarf she pulled out a lock, pretty, chestnut brown. "Like mine." "Yes," she answers, "but yours is much nicer." "Why would it be nicer?" But she just keeps on insisting and pouts. "Typical female," I think to myself, I better drop it, especially since she's already a bit tipsy. So was I. I was scarcely able to get her home. On the way she kept mumbling that she liked me a lot, but by the time we reached her gate she was already almost asleep. "Tomorrow night I'll come and see you," and with that I left, staggering a bit as I trudged homeward.

That night I dreamt of a large, naked pig. I must have tossed about a lot because in the morning the quilt was completely twisted up. As I stared, scared, at the pig, it suddenly turns into a big, naked man. So big that I was barely able to turn my head to look up at him. He was like Jóska, but it was as if it wasn't him after all. I run to the door, I want to yell, but he's already caught me, choking me like a kitten. From outside I thought I heard Jóska laugh. What could this mean? I was really upset by it. At the shop I was quiet and scrutinized Jóska, but I couldn't see anything about him that would resemble a pig. He stood around all day like an idiot, as if he were waiting for Maris. I really didn't know what to do, though I would've liked to chum around with him like we used to, but I didn't know how to go about it. We hardly talked to each other all day, and when we did, it was reluctantly. In the evening as we put our aprons in the drawer, he says, "Aren't you coming tonight either?" "No," I stammered, but I was such a blockhead that he immediately figured out why. He boiled with rage, then burst out laughing, and walked out. "Boy, are you caught up with her!" I thought, and the pig came to mind. What could that've been? If only there'd been a Gypsy nearby, I would've gone to see her.

As I'm there with Maris, I see that her head's covered again. I'm surprised. "You know, you could take the scarf off," but she just resists.

I joked, "Are you scared I'll cut your hair off and sell it to the barber?" But no, still she'd rather wear a scarf. We kept horsing around till suddenly I snatched it from her head. Well, son of a...! Her hair came off with it. There she stood in front of me, bald. I got real mad that she fooled me like this. I turned on her, and hit her good. But she just stands there, not saying a word, not even crying, looking really silly standing in her wide skirt and bodice, nothing on her head but the downy fluff of a baby. "So that's why you wanted to be in a shawl, that's why you liked my hair!" I say. She says nothing to this either. I'm about to go, I'm not sticking around, when all of a sudden she cries out and throws herself face-down on the floor wailing and moaning, "Oh my God, oh my God, look upon your unfortunate daughter," crying, heaving like a swing.

I didn't know what to do. There she bawled, shrieked, "Oh my God, you've punished me so, oh my God," and beat her head on the ground so hard that I was afraid someone would come out. Maris had just been telling me what a shrew of a mistress she had, this situation didn't suit me at all. I left her there and that was that. In the yard I could still hear her crying. Such a cheat! I was real angry at having been so taken in, and on top of that, I even fell out with Jóska on account of her. No matter, at least he showed his true colours as a friend. It was no accident that I dreamt of a pig. He would've strangled me, if he could have. I kept thinking of Maris. So pink and pretty, and bald! The hell! What a girl's capable of! And then she's the one doing the crying! I'll be! ...

I didn't know where I should head then. It was the fourth day I hadn't gone out with Jóska. He wouldn't have wanted me to go to his place. Anyway, tomorrow we're butchering a steer. We'll have enough trouble with that. I went to bed. I thought I'd dream again, but I didn't.

In the morning, as we're leading the animal, I see Jóska staring piercingly, angrily, just like the steer.

"What are you fuming about?" I say to him. "You're mad about nothing. She's bald." "Who's bald?" "Well, Maris." "Maris?" And he looks dumbfounded like a calf. "She's bald, not a bit of hair." "Well, what does she have on her head?" "Fake hair. It's all fake." "Fake?" And he laughs so hard that he almost lets go of the steer. Of course I laughed along with him. Meanwhile Jóska grunted and sniggered "Bald, heh, heh, d'you hear? Bald? But how could she have gotten bald? Heh, heh, how? She probably ate a lot of potatoes, or because she fancies the lads."

The steer lunged and bucked, we had to pay it more attention. Well, we didn't talk much anymore. From then on Jóska was friendlier,

but I didn't much dare to trust him since he'd already once shown his true hand. Then we started talking about Maris sometimes and waited for her to come to the butcher stall so that we could make fun of her. But she didn't come. But one time, one of the housemaids, as I grandly recite to her "I'm eating your precious little ruby-red mouth, 'Cause nine jam dumplings it ate in one gulp," leaves off her giggling and says—as I'm still laughing at her—"You're a real scoundrel!" Chuckling, I ask, "Why?" "It's really not nice that you're laughing about poor Maris, now that she's thrown herself in the Danube."

"You don't say!" I was real surprised, I stood there gaping. "But she was such a cheerful girl."

Maris.

A mészárszékhez közel volt a gyár és ha a lányok jöttek, kiálltunk az ajtóba, a kötényünk, meg a sapkánk szép fehér, egész csinosak voltunk, sok lány oda-odapislogott és beszéltünk, meg csipkelőztünk velük.

Egyszer egy nagyon jóképű, babos fejkendős lány jött húsért és ahogy viccölődök vele, a gazda nem volt ott, az nem szereti, hát látom, hogy Jóska nagyon néz. Gondolom, nézzen, nézhet, de ahogy a lány szól, hogy őneki a vastagjából köll rostélyosnak és hogy ne adjak nyomtatékot, hát nem odakiált, jöjjön hozzám tubicám, itt van a legszebb rostélyosnak való. A lány neveti, de nagyon szép piros volt és odapöndörödik eléje, hogy hát hun van? Engem ett a méreg, mit avatkozik bele a mulatságomba, ez nem eljárás, de nem mutattam. Kérdem, hogy hívják kislány? Sehogy, mondja, engem nem lehet. De piros és nevet. Hát mi a neve? faggatom, de csak egyre viháncol. Minek az magának, mit ér vele? kötözködött. De csak halljuk! Végre kiböki, hogy Maris. Ennek megörültem, mert szép név. Mondtam is neki. Jóska is vigyorgott, kelletlenkedett és látom, hogy közbe lehúzta az ujjáról a karikagyűrűt. No, gondolom, ez jól megy, de nem szóltam semmit. Szinte láttam a feleségét, olyan összeszáradt-féle volt, nem is csuda.

Ahogy Maris fizetett, mind a ketten néztük merre mén. Hát ép átellenbe lakott. De amíg hazáig ért, úgy ringott, mint a mályvarózsa. Ahogy a kapu alá fordul, visszatekint, csakúgy virult. Nagyon tetszett nekem, Jóskának is; mindaketten össze-nevettünk vele az ajtóból, de ahogy eltűnt, olyan dühösen meredtünk egymásra, mint a szarvasgémek. Nem is beszéltünk a lány felől egy szót se, pedig szoktunk mindig.

Másnap, hogy Maris a velőscsontok közt válogat, Jóska épp a hűtőbe ment, sűgom neki, este nyolckor legyeél a sarkon, ahol az üres telek van. Nem lehet, szomorodik el, csak negyed tízkor. Akkor már jött Jóska, gyanusan méregetett végig bennünket, hogy mit beszélgethettünk, vállán egy nagy bornyúoldal és tréfából súrolta vele Marist. Az azt mondja mérgesen: nem tud vigyázni? amin az ökör egész elbúsulta magát, én meg, úgy emlékszek, örültem neki. Ahogy a lány kiment, Jóska nem őt nézte, hanem engem. Éreztem, úgy sütött a szeme.

Estig sok dolgunk volt. Új jégsezekrényt állítottunk be a

kamrába és kutyául kimelegedtünk. Jóska egyre húzódott mellettem, alig szolt pár szót, és ahogy be akarjuk csavarni a nagy ölmfalat a közfalba, én le voltam hajolva, de csak úgy véletlenségből fölsandítok, látom, hogy úgy tartja, mintha rám akarná ejteni. Köszönöm szépen, gondoltam négy mázsa és gyorsan kiugrottam alóla, megkaptam a másik oldalát. Jóska rám sötéten néz a földre és elkehantja magát: hő, meg voltál ijedve, mi? Félnyolckor hí, menjek el hozzájuk, beszélgessünk egy kicsit. De messze lakott és féltem, hogy nem érek negyedtízre vissza, nem akartam. Inkább gyerünk egy spriccerre a Horváthoz. Ezt meg ő nem akarta. Hogy a Horvátnál nagy a por az udvaron. Csak menjünk hozzá. Én váltig hajtogattam, nem, nem. Rámnéz, te a Marissal találkozol! mondja hirtelen, mint egy detektív. De nem, nem! tagadtam gyorsan s szinte nem is tudtam, mért hazudok. Nem? s a fejét csóválta, hát szerbusz. Evvel elment. Én vonogattam a vállamat, de nem tettszett a dolog sehogy. Még ahogy Marissal voltam, még akkor is egyre azon tanakodtam, mért reszeli úgy a fene ezért a lányért?

Negyedtízkor ott volt Maris a sarkon, fejkendősen. Én jobb szerettem volna, ha hajadonfőtt, de mondta, hogy ő így szívesebben. Hát legyen. Ajánltam, menjünk a Zöld Vadászhoz kicsit ugrálni, de nem igen volt rajta, így belógtunk a Horváthoz. Egy pár kocsitakarítónő, meg kalauz volt ott, hangoskodtak erősen, mi meg csendesen dörgölgettük a borokat, tán három üveggel is megittunk. Egyszerre azt mondja Maris, te nézd, milyen gyönyörű az a szőke haj — és mutatja az egyik nőszemélyt, igazán ronda sárga haja volt. Az szép? hisz az festett, nézd a töve milyen feketeroszdás — mondom — mán akkor a tied csak szebb. Muti, és meg akarom nézni, de nagyhirtelen a fejéhez kap. Ej, de félted a frizurádat! De előhúzott a kendő alul egy csomót, szép gesztenyést. Olyan mint az enyém. Igen, feleli, de mennyivel szebb a tied. Már mért volna szebb? De csak erősködik és búsul. Gondolom, asszonyfajta, hagyni köll, pláne kicsit már be volt állítva. De én is. Alig tudtam haza vinni, útközben csak motyogta, hogy nagyon szeret engem, de a kapunál már majdnem aludt. Holnap este fölmegyek hozzád, így hagytam el és én is szédültem egy keveset, ahogy hazafelé ballagtam.

Az éjjel egy nagy meztelen disznóval álmodtam. Rém foroghattam, mert reggelre egész össze volt csavarodva a pap-

lany. Ahogy ijedten bémézkodok a disznóra, egyszerre egy nagy meztelen ember lett belőle. De olyan nagy volt, hogy alig győztem tekerni a nyakamat, úgy köllött fölneézni rá. Hasonlított a Jóskára, de mintha mégse ő lett volna. Szaladok az ajtóhoz, szólni akarok, de akkorra már rámkapott, úgy megfojtott, mint egy kis macskát. Jóska meg kívülről, mintha nevetett volna. Mit jelenthet ez? Meg voltam törve nagyon. Az üzletbe hallgattam és egyre Jóskát kémleltem, de nem látszott rajta semmi, hogy hasonlítana a disznóra. Álló nap úgy állt, mint egy pupák s mintha folyvást Marist leste volna. Én nem igen tudtam, mit kezdjek, pedig szerettem volna elkomálni vele, mint régen, de sehogyse tudtam, hogy lássak hozzá. Nem is igen beszéltünk egész nap, csak úgy immel-ámmal. Este, ahogy beraktuk a fiókba a kötényt, szól: Ma se gyűsz? . . . Nem, habogtam, olyan marha voltam, hogy mindjárt látta mért. Csak úgy forrt a dűhtől, fölnevetett és otthagyott. De odáig vagy I gondoltam és a disznó járt az eszembe. Mi lehetett az? Csak lett volna valami cigányasszony a közelben, elmegyek hozzá.

Ahogy ott vagyok Marisnál, nézem, be van kötve megint a feje. Csudálkoztam; tudod, levehetnéd a kendőt; de csak ellenkezett. Tréfáltam, tán félsz, hogy levágom a hajad, oszt eladom a borbélynak? De nem, csak hogy kendőben jobb szeret. Addig-addig játszódtunk, míg hirtelen lekaptam a fejről, hát uramfia! legyűtt vele a haja is. Ott állt előttem kopaszon. Rettentő méregbe jöttem, hogy így becsapott, nekiestem, jól megpofoztam. Az meg csak áll, áll, de nem szól egy szót se, se nem sir, rém mulya, ahogy ott áll széles szoknyában, rékliben és a fején nincs, csak olyan helyforma szősz, mint a gyerekén. Hát ezért szerettél jobban kendőbe, ezért tetszett neked az én hajam! mondom. Erre se szól semmit. Akarok ép menni, én itt nem maradok, egyszerre elsikítja magát és arccal levágódik a pallóra és jajgat, nyöszörög: jajistenem, jajistenem, szerencsétlen lányodra tekints és úgy rázkódik a sírástól, mint a hinta.

Nem tudtam, mit csináljak. Ott bögött, sikoltozott, jajistenem, de megvertél engemet, jajistenem és verte a fejét a földbe, hogy egyre attól féltem, hogy kijön valaki; Maris ép mesélte, milyen sárkány egy gazdasszonya van, ez meg nem nagyon smakkolt nekem. Otthagytam és kész. Az udvaron is még hallottam, hogy kiabál. Ilyen cseló! Nagyon dühös voltam, hogy így bedűltem és ráadásul még Jóskával is összeveszttem

miatta. Ugyan nem baj, legalább kilátszott, milyen az igaz barát, nem hiába, hogy megálmodtam a disznót. De igaz is, megfojtott volna, ha teheti. Maris is folyton a fejembe motoszkált, ilyen szép piros és kopasz. Gazemberség! Hogy egy lány mire képes! És még ő jajgat. Na! . . .

De nem tudtam, hova menjek most. Negyedik napja nem voltam Jóskával, nem igen akarózott, hogy hozzá menjek. Eh, holnap úgyis bikát vágunk, lesz avval elég baj. Lefeküdtem. Még gondoltam, megint álmodok, de nem álmodtam semmit.

Reggel, hogy vezetjük az állatot, látom Jóska olyan szüroosan, mérgesen meregeti a szemét, akár a bika. Mit dühöngsz, vetettem oda neki, hiába csahogtál! Kopasz. Kicsoda, értetlenkedik. Kicsoda? hát a Maris. Maris? és bámul és bámul, mint egy bornyú. Az, az, kopasz, egy szikra haja sincs. Hát ami a fején van? . . . bizonytalankodik. Csinált haj, csinált az egész. Csinált? — és nevet, de olyan jóízűet, hogy a bikát majd eleresztette. Persze veleröhögtem én is. Jóska dörmögött és vihogott közbe: kopasz, höhő, hallod? kopasz? Ugyan mitől kopaszodhatott meg? Höhő, mitől? Sok krumplit evett bizonyosan, vagy mert szerette a legényeket.

A bika ugrált, vetette magát, arra köllött ügyelni. Hát nem igen tárgyaltunk többet. Ettől kezdve mintha megennyhült volna Jóska, de én nagyon nem merem bízni benne, hogy már egyszer kimutatta a foga fehérjét. Most már beszélünk Marisról is néha és vártuk, hogy jönne a székbe, hogy kiviccölnénk. De nem jött. Hanem egyszer az egyik szobalány, ahogy nagyba szavalom neki

*Eszem azt a drágalátos rubintos kís szádat,
Mert kilenc lekváros gombóc egy falás,*

alábbhagy a vihogással és azt mondja, még nevetek is nagyba rajta. Nagy hóhér maga! Röhögök: mért? Na, igazán nem szép, hogy még nevet is szegény Marison, mondja, ha már a Dunába ölte magát.

Ugyan ne beszéljen! Jó meg voltam lepve, szinte tátva maradt a szájam. Pedig egész jókedvű lány volt.

Nagy László.